

Warszawa, 12 marca 2024 r.

Polska potrzebuje ambitnej strategii żeby dogonić liderów cyfryzacji

W ciągu ostatnich lat Polska dokonała dużego postępu w zakresie cyfryzacji. Aby zrealizować cele wyznaczone przez Komisję Europejską w obszarze cyfryzacji do końca trzeciej dekady XXI wieku, potrzebne są jednak ambitniejsze cele i zintensyfikowanie działań. Jednocześnie konieczne jest wypracowanie strategii cyfryzacji, określającej krajowe cele i własną wizję cyfrowego społeczeństwa i gospodarki. Do 2030 planujemy przeznaczyć 1,54 proc. PKB na realizację celów cyfrowej dekady ze środków polityki spójności i KPO. To 11. wynik w UE. Jeśli utrzyma się dotychczasowy trend, do 2030 r. tylko 59,2 proc., zamiast celowanych 80 proc. Polaków będzie miało przynajmniej podstawowe umiejętności cyfrowe. Jedynie 3,7 proc. przedsiębiorstw korzysta obecnie w Polsce z rozwiązań AI, podczas gdy cel na 2030 r. to 10 proc. Polski Instytut Ekonomiczny w policy paper „Jak osiągnąć cele cyfrowej dekady w Polsce?” przedstawia rekomendacje na temat strategii realizacji unijnych celów w polityce cyfryzacji.

Unijne wymagania mogą być impulsem do zmian na poziomie krajowym

Wymagany przez Komisję Europejską i przygotowywany przez Polskę dokument określający cele cyfrowe na 2030 r. oraz ścieżki do ich osiągnięcia może stać się punktem wyjścia do stworzenia kompleksowego dokumentu strategicznego w obszarze transformacji cyfrowej, zawierającego przegląd diagnoz, dokumentów programowych, celów i planowanych działań w obszarze cyfryzacji. Dokument taki powinien uwzględniać krajową specyfikę, zawierać odpowiednio ambitne cele i czerpać z dotychczasowych doświadczeń i istniejących opracowań. Skuteczność działań prowadzonych w Polsce na rzecz podniesienia wskaźników cyfrowych wymaga też wprowadzenia silnych i skutecznych mechanizmów koordynacji i monitorowania.

„Obecnie trwa przegląd wielu krajowych planów i programów z obszaru cyfryzacji. Inne dokumenty – jak strategia AI – wymagają aktualizacji w związku ze zmianą sytuacji gospodarczej i rozwojem nowych narzędzi, jak generatywna sztuczna inteligencja. To dobry moment na pogłębioną refleksję dotyczącą kierunku, w jakim ma zmierzać cyfryzacja w Polsce, jaką ma pełnić rolę w społeczeństwie, w jakich obszarach mają się rozwijać polskie przedsiębiorstwa. Cele stawiane na poziomie unijnym powinny tu być wskazówką i oczywiście elementem krajowych strategii, ale takie wskaźniki nie mogą stać się wyjątkowym celem” - stwierdza Ignacy Świącicki, kierownik zespołu gospodarki cyfrowej PIE.

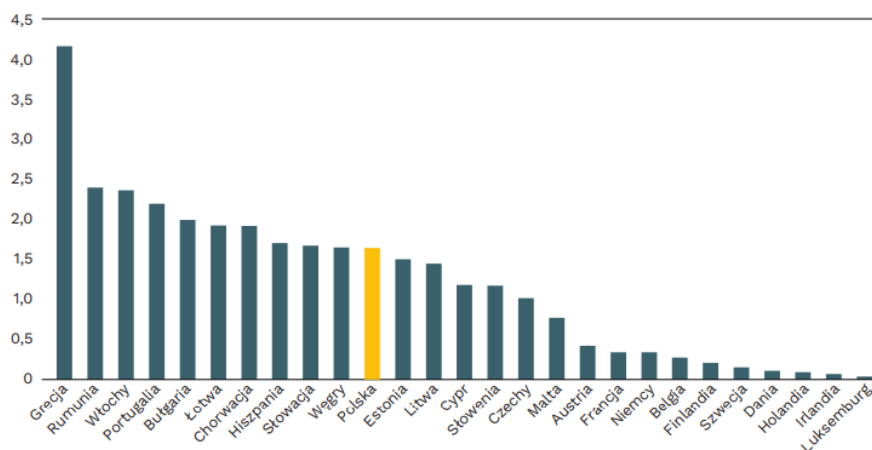
Konieczne jest zwiększenie nakładów na cyfryzację

Realizacja celów, które Komisja Europejska wyznaczyła w ramach cyfrowej dekady, odbywa się przy wykorzystaniu środków państw członkowskich oraz środków pochodzących z funduszy unijnych. Łączna wartość unijnych środków przyznanych na cele tożsame z założeniami cyfrowej dekady wyniosła 152 mld EUR. Odnosząc alokowane

kwoty do wielkości gospodarki, najwięcej – bo aż ok. 4,2 proc. PKB – na cele związane z cyfrową dekadą planuje przeznaczyć Grecja. Pozostaje ona liderem wydatków w trzech z czterech kategorii, przeznaczając 0,72 proc. PKB na bezpieczne i zrównoważone infrastruktury cyfrowe, 1,62 proc. PKB na cyfrową transformację przedsiębiorstw i 1,44 proc. PKB na cyfryzację usług publicznych. W grupie umiejętności cyfrowych liderem planowanych wydatków jest Portugalia, alokująca na ten cel ok. 0,57 proc. PKB. Polskie programy przewidują łącznie wydatkowanie ok. 1,64 proc. PKB na wszystkie 16 celi cyfrowej dekady.

„Główne cele wyznaczone przez unijny dokument „Cyfrowy kompas na 2030: europejska droga w cyfrowej dekadzie” to: wykwalifikowane cyfrowo społeczeństwo i wysoko wykwalifikowani profesjonaliści w dziedzinie cyfrowej, z dbałością o osiągnięcie równowagi płci, bezpieczna, wydajna i zrównoważona infrastruktura cyfrowa, transformacja cyfrowa przedsiębiorstw, a także cyfryzacja usług publicznych. Kraje, które mają większe zaległości w realizacji poszczególnych celów, przewidują większe środki na działania w tych obszarach mierzone w relacji do PKB. Jest to zgodne z celem wsparcia udzielanego przez Unię Europejską jakim jest osiągnięcie konwergencji pomiędzy państwami i obszarami pod względem stopnia rozwoju gospodarczego i społecznego” – komentuje Ignacy Świąćicki.

Wykres 2. Środki z programów CP i RRF przeznaczone na cele cyfrowej dekady jako odsetek PKB państw beneficjentów

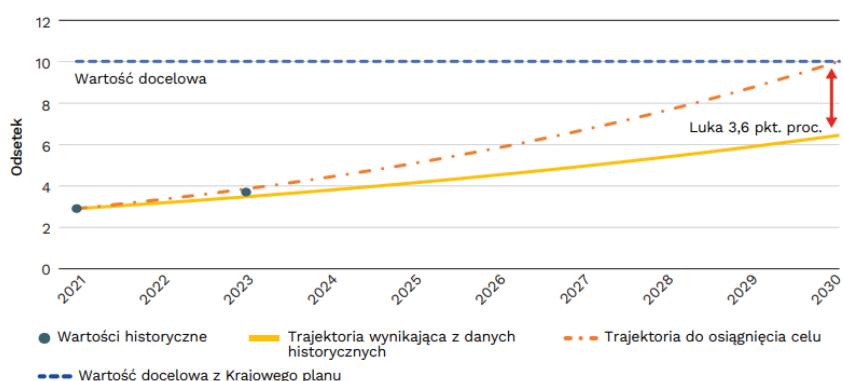
Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Komisji Europejskiej; Papazoglou i in. (2023).

Polska potrzebuje ambitniejszego planu cyfryzacji

Polska potrzebuje zarówno większej liczby pracowników IT, jak i intensywniejszego wykorzystania technologii cyfrowych przed firmy. Obecnie odsetek specjalistów ICT w ogóle pracujących to ok. 3,6 proc., czyli ok. 601 tys. osób. Lokuje to Polskę na trzecim miejscu od końca w UE, wyprzedzamy jedynie Grecję i Rumunię. Dla całej UE jest to ok. 4,6 proc. Spośród wszystkich przedsiębiorstw jedynie 3,7 proc. korzysta obecnie w Polsce z rozwiązań AI. Jeśli utrzyma się trend historyczny, to luka względem celu unijnego

wyniesie 1,4 pkt. proc. w zakresie wykorzystania big data oraz 3,6 pkt. proc. w zakresie wykorzystania narzędzi AI.

Wykres 10. Wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji przez polskie przedsiębiorstwa (w proc.)

Dane za 2023 r. ukazały się już po przygotowaniu polskiego Krajowego planu, zatem nie były uwzględnione przy kreśleniu trajektorii.

Źródło: opracowanie własne PIE podstawie danych Komisji Europejskiej i Ministerstwa Cyfryzacji.

Główne rekomendacja: ambitniejsze cele i nowy sposób mierzenia poziomu cyfryzacji

Aby unijne założenia były zrealizowane, poziom ambicji celów stawianych dla Polski, powinien być podniesiony tak, aby w 2030 r. dystans do liderów był wyraźnie niższy niż obecnie.

„W przypadku niektórych celów należy uwzględnić polską specyfikę i rozwinąć mechanizm monitorowania postępów. Realizacja proponowanych jeszcze 2023 r. trajektorii nie przeniesie Polski do grona cyfrowych liderów, a w niekorzystnym scenariuszu może zwiększyć nasze zapóźnienie przez utrzymywanie hamulca, jakim jest brak odpowiedniej jakości specjalistów. W Polskim Instytucie Ekonomicznym wskazujemy trzy obszary, w których poziom ambicji jest zdecydowanie zbyt niski: liczba specjalistów IT, odsetek firm korzystających z big data i z AI. Konieczna jest także modyfikacja metodologia mierzenia poziomu cyfryzacji w Polsce, w szczególności w obszarze kompetencji cyfrowych poprzez, a także regularny monitoring zmian kompetencji w poszczególnych grupach społecznych zidentyfikowanych jako szczególnie zagrożone ich niskim poziomem” – wskazuje Jakub Witczak, analityk zespołu gospodarki cyfrowej PIE.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, handel zagraniczny, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak

Rzecznik Prasowy

T: +48 727 427 918

E: ewa.balicka@pie.net.pl